

Door de tijd heen

De volgende gebeurtenissen in het Britse Rijk staan in willekeurige volgorde:

- 1 Hoogopgeleide Indiërs richtten het Indian National Congress op om meer inspraak te krijgen in het Britse beleid in India.
- 2 In Amerika kwamen kolonisten in verzet nadat de Engelse koning de anglicaanse kerk daar tot staatskerk maakte.
- 3 Kort na het neerslaan van een slavenopstand op Jamaica schafte het Britse parlement de slavernij af in de koloniën.
- 4 Na de Eerste Wereldoorlog maakte de Britse regering zich zorgen dat de Indiase onafhankelijkheidsbeweging sterker werd omdat Indiase soldaten voor Groot-Brittannië hadden gevochten.
- 5 Na het neerslaan van een opstand van ontevreden Indiase soldaten, kwam Brits-Indië onder direct gezag van de Britse regering.
- 6 Uit onvrede over het Britse beleid vormden Amerikaanse kolonisten een federale staat.

- 2p 1 Zet deze gebeurtenissen in de juiste chronologische volgorde van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Vroegmoderne tijd

Gebruik bron 1.

Een conclusie:

De Europese overzeese expansie draagt bij aan het veranderende mens- en wereldbeeld van de renaissance.

- 3p 2 Geef aan:
- welk motief voor de overzeese expansie je kunt afleiden uit de voorwerpen die uit Amerika zijn meegenomen, en
  - op welke wijze de expansie bijdraagt aan het veranderende mens- en wereldbeeld, waarbij je je antwoord ondersteunt met een verwijzing naar de bron.

In 1594 gaf generaal Willem Lodewijk van Nassau-Dillenburg aan de opperbevelhebber van het leger van de Republiek het advies om 'de contramars' in te voeren. Dit was een methode waardoor soldaten sneller klaarstonden voor de aanval. Willem Lodewijk had over de contramars gelezen in het boek *Tactische theorie* van de Griekse schrijver Aelianus uit de tweede eeuw.

- 4p 3 Geef een politiek-militaire **en** een culturele verklaring voor het advies van Willem Lodewijk om de contramars in te voeren, waarbij je telkens het kenmerkende aspect uit de zestiende eeuw noemt dat hierbij past. *Let op: je mag een kenmerkend aspect maar één keer gebruiken.*